

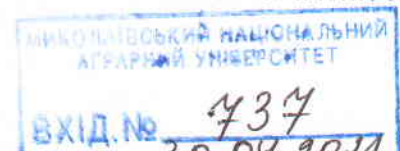
ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук, професора
Криленко Володимира Ігоровича
на дисертаційну роботу **Купчишиної Ольги Анатоліївни**
«Концепт регуляторної політики в економіці аграрного сектору»
представлену на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

Актуальність теми дисертації.

Першочерговим національним завданням української економіки є створення регуляторного середовища, яке в умовах глобальних кризових викликів і загострення конкуренції на світових продовольчих ринках, перетворить торгівлю харчовою продукцією та сільськогосподарською сировиною у фундамент подальшого економічного розвитку України. Становлення регуляторного механізму в Україні відбувалось на тлі «шокових» перетворень командно-адміністративної системи господарювання на ринковоцентричну.

Саме такий напрямок розвитку регуляторної системи, паралельно з процесами утвердження продовольчої суверенності держави, формуванням нового адміністративно-політичного устрою і соціально-культурної структури, спричинили перманентне утворення регуляторних інститутів, які через свою функціональну неузгодженість призвели до появи інституційних «пасток», забезпечивши достатню стійкість інституційних перепон («бар'єрів») переходу сектору на ринковий тип господарювання.

Аграрні реформи створювали регуляторні умови для трансформації організаційно-економічних, фінансово-господарських і нормативно-правових засад аграрних відносин. Водночас, незважаючи на недостатню глибину аграрних реформ, їх зовнішню декларативність, на практиці вони завжди призводили до регуляторних змін, забезпечуючи повне або часткове трансформування як регуляторного механізму, так і відповідного

інституційного середовища. Враховуючи ці обставини, можна вважати, що тема дисертаційної роботи Купчишиної Ольги Анатолівни та її мета, що полягає у формулюванні концептуальних положень та розробці теоретичних і практичних основ формування регуляторної політики в економіці аграрного сектору, є важливою і актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність.

Ознайомлення з матеріалами дисертації, авторефератом та публікаціями здобувача дає підстави зробити такі висновки.

Наукові положення, рекомендації та елементи наукової новизни, які виносяться автором на захист, можна вважати достатньо обґрунтованими та достовірними. Вони базуються на положеннях наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених-економістів з проблем формування регуляторної політики в економіці аграрного сектору, а також є результатом об'єктивного аналізу досліджуваних явищ, здійсненого за допомогою сучасного наукового інструментарію.

Обґрунтованість одержаних результатів дослідження забезпечено використанням загальнонаукових (теоретичного узагальнення, структурно-логічного аналізу, системного аналізу, статистичного, графічного тощо) і спеціальних методів (структурно-функціональний аналіз, економіко-статистичні методи, індексний аналіз) дослідження.

Аргументованість наукових положень дисертаційної роботи базується на використанні у процесі дослідження статистичної та фактологічної інформації, що ґрунтується на даних української і міжнародної статистики, нормативно-правових актах України.

У роботі визначено й логічно поставлено низку основних завдань, вирішення яких дозволило досягти мети дисертаційної роботи, а саме формулювання концептуальних положень та розробка теоретичних і практичних основ формування регуляторної політики в економіці аграрного

сектору.

Вирішення комплексу поставлених завдань, правильний вибір методів дослідження, достатня теоретична база забезпечили наукову обгрунтованість положень, висновків та рекомендацій проведеного дослідження.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна, рівень обгрунтованості.

Підсумовуючи основні висновки і результати дисертаційної роботи, а також особистий внесок здобувача у дослідження обраної ним проблеми, слід зазначити, що до наукової новизни дисертації необхідно віднести такі положення, отримані автором особисто:

- отримало подальший розвиток трактування змісту поняття «регуляторна політика» як системи, мета якої забезпечити досягнення цілей уряду шляхом використання нормативних актів, законів та інших інструментів для формування кращих економічних та соціальних результатів і, таким чином, покращення життя громадян та бізнесу (с. 21);

- удосконалено методику оцінювання ефективності регуляторної політики аграрного сектору в розрізі трьох категорій показників: цінової підтримки сільгоспвиробника; рівня державного регулювання аграрного сектору та рівня регулювання ринку засобів виробництва (с. 48-50);

- вперше обгрунтовано методичні підходи щодо аналізу ефективності регуляторної політики в аграрному секторі економіки через визначення залежності між витратами на державну аграрну підтримку і фінансовими результатами функціонування аграрного сектору економіки (с. 116-123);

- набуло подальшого розвитку обгрунтування пріоритету спрямування регуляторної політики на підтримку інноваційного розвитку аграрного сектору економіки, результатом чого стане зростання частки наукоємної продукції в аграрному секторі; зростання частки інвестицій в НДДКР та інноваційні виробництва; зростання рівня рентабельності інноваційно-орієнтованих підприємств (с. 137-139);

- удосконалено концептуальні засади формування механізму регуляторної політики складовими якого є: усунення неефективного регулювання; систематизація діючих актів, впровадження новітніх інструментів; публічні консультації з використанням ІТ-рішень; побудова баз даних; використання підходів поведінкової економіки; методична, організаційна та експертно-аналітична підтримка (с.170-171).

Теоретико-методологічна та практична значущість результатів

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних положень, методологічних засад і висновків щодо удосконалення, розробки та реалізації заходів регуляторної політики в аграрному секторі економіки.

Основні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які підлягають широкому застосуванню як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності.

Про це свідчить їх впровадження в діяльність практичного впровадження у діяльність: Головного управління державної податкової служби України в Миколаївській області (довідка № 68/9/31-011 від 07.12.2020 р.), Регіональної ради підприємців при Миколаївській облдержадміністрації (довідка № 01/92 від 14.12.2020 р.); Миколаївської обласної профспілкової організації Всеукраїнської профспілки працівників малого та середнього бізнесу „Єднання” (довідка № 11 від 19.01.2021 р.).

Достовірність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських конференціях; публікаціями у наукових фахових виданнях; впровадженням окремих результатів у практику.

Окремі висновки та результати дисертації використовуються у навчальному процесі в Миколаївському національному університеті імені В.О. Сухомлинського (довідка № 01-12/01/29.3/197 від 04.02.2021 р.) при

викладанні дисциплін «Інституціональна економіка», «Економіка підприємств».

Повнота відображення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором дисертації працях

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 15 наукових працях, серед яких: 7 – статті в наукових фахових виданнях (у т. ч. 7 – у наукових фахових виданнях, що входять до наукометричних баз), 2 статті видані за кордоном, 6 – матеріалів конференцій (в т.ч. 3 – за кордоном). Загальний обсяг публікацій – 4,81 д.а., з яких 3,8 д.а. належать особисто автору. Зміст опублікованих праць у повній мірі розкриває сутність результатів проведеного дослідження.

Автореферат за змістом відповідає дисертаційній роботі та повною мірою розкриває її положення, ступінь новизни розробок, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Матеріали автореферату та дисертації викладено чітко, послідовно, літературною мовою.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що якість, кількість і обсяг наукових праць, опублікованих Купчишиною Ольгою Анатоліївною, відповідає рівню кандидатської дисертації, їх зміст та тематична спрямованість відповідають спеціальності 08.00.03 - економіка та управління національним господарством.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Структура і зміст дисертаційної роботи логічно й послідовно пов'язані між собою. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, як із погляду сучасних науково-теоретичних досліджень, так і з позицій практичної реалізації, є достатнім.

Ілюстративний матеріал допомагає зрозуміти й оцінити основні ідеї роботи. Робота насичена статистичним матеріалом, таблицями та рисунками, що значно полегшує сприйняття аналітичних досліджень і висновків.

Роботу виконано на належному науковому рівні. Основні положення, висновки і рекомендації дисертації є обґрунтованими і достовірними. Їх апробовано і опубліковано у відкритому друці у фахових виданнях. Автореферат дисертації відображає зміст основних положень дисертації.

Зазначене дозволяє зробити висновок про відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам до кандидатських дисертацій.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Надаючи у цілому позитивну оцінку підготовленої дисертаційної роботи Купчишиною Ольгою Анатоліївною, необхідно звернути увагу на деякі позиції автора, що є дискусійними.

1. В першому розділі роботи на рисунку 1.3 (с. 39) автором систематизовано інструменти регіональної політики ЄС, але не зрозуміло, які роки досліджувалися автором. Крім того, доцільніше було б порівняти інструменти регіональної політики в розрізі стратегічних програмних документів різних років, зокрема «Європа - 2020» та «Європа – 2027»

2. На с. 80 дисертаційної роботи автором представлено дані про планові і фактичні показники бюджетної програми 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» за 2015-2019 рр, тис. грн., але в такому випадку доцільно було б представити розрахунки, яким чином змінилися показники ефективності роботи в галузі відповідно до обсягів державної підтримки. Це значно посилює роботу, і дало б змогу дати більш обґрунтовані висновки щодо ефективності чи неефективності обсягів фінансової підтримки.

3. На с. 88 дисертаційної роботи в таблиці 2.11 наведено обсяги та структуру бюджетної дотації згідно паспорту бюджетної програми 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» на 2017 р. Але не зовсім

доцільно було показувати таку інформацію лише за один рік; доцільніше було б представити цю інформацію в динаміці та пов'язати це з результативними показниками галузі.

4. На с. 123 автор наводить твердження, що «розраховані коефіцієнти кореляції між витратами державної аграрної політики та результатами аграрного виробництва свідчать, що заходи аграрної політики в Україні призводять до протилежних результатів: при зменшенні бюджетних витрат аграрної політики показники аграрного виробництва зростають». І надалі підтверджує цю тезу спираючись на такі показники витрат аграрної політики як PSE та TSE. Але тоді доцільно було б доповнити цю тезу причинами – чому ж така ситуація відбувається.

5. Автор розкриваючи завдання підрозділу 3.3 «Формування організаційно-економічного механізму регуляторної політики економіки аграрного сектору» основний акцент автор зробив на площину зовнішньоекономічних відносин підсумовуючи свої дослідження зведеною оцінкою умов зовнішньоекономічної діяльності для України. Це виправданий крок, але все ж-таки це лише складова, що впливає на організаційно-економічний механізм. І робота виграла, якби автор доповнив це і дослідженнями внутрішнього ринку, обґрунтовуючи підходи до формування національної регуляторної політики.

6. На с. 171 автором представлено концепт оцінки організаційно-економічного механізму регуляторної політики економіки аграрного сектору і більшість показників вказаних в ньому, представлено в різних підрозділах роботи. Дослідження було б більш системним, якби автор представив і узагальнюючу розрахункову таблицю відповідно до запропонованого концепту оцінки організаційно-економічного механізму регуляторної політики.

Водночас, висловлені зауваження та зазначені недоліки не мають принципового характеру і не впливають на загальну позитивну оцінку представленої роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Купчишиної Ольги Анатолівни є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримано нові наукові результати, що в сукупності вирішують важливу науково-практичну проблему розробки теоретико-методологічних та науково-методичних засад формування регуляторної політики в економіці аграрного сектору, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих наукових працях дисертаційна робота Купчишиної Ольги Анатолівни на тему «Концепт регуляторної політики в економіці аграрного сектору», відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (із змінами і доповненнями) Міністерства освіти і науки України, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
проректор Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова
з науково-педагогічної та
адміністративної діяльності

Криленко В.І.

Підпис д.е.н., професора В.І. Криленка застїгнуто
Учений секретар

С.А. Уткіна